

ศึกษาการดำเนินชีวิตตามแนวทาง “ฮีต ๑๒” ของชาวพุทธลาวในเมืองปากเซ
 แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว
 A STUDY OF WAY OF LIFE ACCORDING TO “HEET 12” OF LAO
 BUDDHIST IN PAKSE DISTRICT, CHAMPASAK PROVINCE,
 LAO PEOPLES DEMOCRATIC REPUBLIC

พระอานัน จันทมโม (จันทวงศ์)
 สาขาวิชา พระพุทธศาสนา

บทคัดย่อ

๑) การดำเนินชีวิตตามแนวทางพระพุทธศาสนาของชาวพุทธเมืองปากเซ ยังดำเนินชีวิตตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา คู่ขนานกับประเพณีวัฒนธรรม อันติงามของชาวลาวเมืองปากเซ โดยมีฮีต ๕ เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่า วิถีชีวิตของชาวพุทธเมืองปากเซ อยู่อย่างเรียบง่ายโดยมีหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ โดยการให้ ให้ทาน รักษาศีล ภาวนา ตามกาลโอกาสทางพระพุทธศาสนาอีกด้วย

๒) ประเพณี ฮีต ๑๒ ของชาวพุทธลาวในเมืองปากเซ นั้นชาวเมืองปากเซ ยังได้ให้ความสนใจเป็นอย่างดี ยังได้รักษาขนบธรรมเนียมประเพณี ฮีต ๑๒ เดือนนี้ที่ตกทอดมาแต่สมัยโบราณถึงปัจจุบัน ถือได้ว่าชาวลาวเมืองปากเซยังได้รักษา ฮีตครองประเพณีไว้ เพื่อสืบทอดบอกต่อไปให้ลูกหลานในวันข้างหน้า ชาวเมืองปากเซ ได้ตระหนักจึงได้ให้ความสำคัญและได้รักษาประเพณีนี้เหล่านี้ไว้ให้เคียงคู่ชาวพุทธลาวในเมืองปากเซและเพื่อเป็นแบบในการดำเนินชีวิต จะได้เคียงคู่กับพระพุทธศาสนา สืบต่อไป

๓) การดำเนินชีวิตตามแนวทาง “ฮีต ๑๒” ของชาวพุทธลาวใน เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก ได้ดำเนินชีวิตตามประเพณี ฮีต ๑๒ และก็ได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องพิสูจน์ความเฟื่องฟูความเจริญทางประเพณีวัฒนธรรมของชนชาวลาวแต่สมัยโบราณตลอดถึงปัจจุบัน ในการดำเนินชีวิตนั้นมีความเชื่อเรื่องกรรม บาป บุญ ผสมผสานกับหลักคำสอนของพุทธศาสนา โดยมีรักษาศีล เป็นพื้นฐาน และดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท ในการทำบุญนั้นโดยยึดหลักธรรม โดยมีบุญกิริยาวัตถุ ๑๐ ประการมาปรับใช้ในการให้ทาน เป็นต้น

คำสำคัญ : การดำเนินชีวิต, ประเพณีฮีต ๑๒, เมืองปากเซ

Abstract

The thesis on titled “A Study on the Way of Life according to Heet 12, of Lao Buddhist in Pakse District, Champasak Province, Lao People’s Democracy Republic” consists of three objectives: 1) to study the way of life according Buddhism 2) to study the traditions of Heet 12 (twelvefold local customs) of Lao Buddhists, in Pakse district and 3) to study Lao Buddhists’ way of life according to Heet 12, in Pakse district, Champasak Province, Lao People’s Democracy Republic. The data for this thesis was searched and collected from related documents and researches, and from interviewing target group then it was brought to the analysis and conclusion for the result of research .

The result of research was found that:

1) For the way of life according to Buddhism of Lao Buddhists in Pakse district, they still lead their lives in the way of Buddhist doctrines with simultaneously adorable custom and culture based on the five precepts for their way of life. Therefore, it could be seen that Lao Buddhists’ way of life in Pakse district is ordinary and simple by having The Buddhist Dhamma as spiritual refuge. They occasionally perform sharing, donation, precept observation, insight development in Buddhism.

2) For Heet 12 (the twelvefold local customs) of Lao Buddhists in Pakse district, they are mostly interested in them, have preserved, maintained and inherited them from ancient period to present time. This is regarded that Lao Buddhists in Pakse district have preserved their own local customs to hand over and to tell to new generation in the future. Pakse’s population intellectually realized the values of their traditions and culture, then they gave the priority to them and have preserved them for a long time for Lao Buddhists in Pakse district in order to be a pattern for the way of life with Buddhism forward in the future.

3) For leading lives according Heet 12 (the twelvefold local customs) of Lao Buddhists in Pakse district, Champasak Province, they have led their lives on the way of Heet 12 (twelvefold local customs) and have completely been influenced by Buddhism. This is evaluation of custom and cultural civilization of ancient Lao

people from earlier to now. Their way of life is based on belief in the law of Kamma, sin, and merit which is available in Buddhism's Teaching. They fundamentally observe precepts, live with carefulness, make various kinds of merits; such as, donation etc. By means of Dhamma code, e.g., ten bases of meritorious action applied for meritorious performance.

Keywords : The way of life, Heet 12, Pakse city

๑. บทนำ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว(Lao People Democratic Republic)^๑ ลาว เป็นประเทศหนึ่งที่ตั้งอยู่ระหว่างกลางของเอเชียอาคเนย์ เรียกว่าแหลมอินโดจีน ซึ่งมีวัฒนธรรม และ ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของประชาชนลาว อันเป็นความเชื่อที่ได้ปลูกฝังกันมาตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบันที่มีต่อพระพุทธศาสนาเป็นเวลายาวนาน ประชาชนลาวร้อยละ ๙๐ ของจำนวน ประชากร ได้นับถือพระพุทธศาสนาเป็นชีวิตจิตใจ^๒ กษัตริย์ผู้นำลาวในแต่ละยุคสมัยได้ ศรัทธาต่อ พระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี สมัยพระเจ้าวิสุทธาราธิปัต หรือ พระเจ้าวิสุทธาราชาไตรภวนาถาธิปัตติศรี สัตนาคนहुต (พ.ศ. ๒๐๔๔-๒๐๖๓) พระพุทธศาสนามีความเจริญรุ่งเรืองมาก พระองค์ทรงเอาใจใส่ ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดีในปี พ.ศ.๒๕๖๔ พระเจ้าวรวงศา ธรรมมิกะราช ได้พามเหสี และลูก จำนวนหนึ่ง ขึ้นไปไหว้พระบาง ที่นครเชียงทอง "หลวงพระบาง" และก่อนหน้านั้นใน พ.ศ. ๒๐๙๓ สมัย เจ้าไชยเชษฐาธิราช ขึ้นครองราชย์แทนบิดาพระองค์ ได้สานต่อเจตนารมณ์ ของบิดา เป็น ผู้ที่มีศรัทธา ในพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาในประเทศลาว มีความเจริญรุ่งเรืองมาก พระองค์ได้มอบ นครเชียงทองให้พระสงฆ์เป็นผู้เฝ้ารักษาพร้อมด้วยพระบาง ส่วนพระองค์ได้ยกไพร่พลจำนวนหนึ่งลง มาที่นคร เวียงจันทน์ และ ยังได้ขนานนามนครนี้ว่า "นครจันทบุรี สีสัตตะนาคะนาหุตอุตตมะราชา ธาณี"^๓ และได้เอาพระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตโดย มีพระสงฆ์เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติและเป็นแบบอย่างที่ดี นอกจากนั้นพระสงฆ์ยังเป็นบุคคลสำคัญในการ

^๑ http://www.lampangvc.ac.th/lvcasean/page_laos.html. สืบค้น วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๙.

^๒ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่, พระพุทธศาสนาในลาว, (เชียงใหม่ : ๒๕๕๐), หน้า ๑๙.

^๓ **มະຄອນຫລວງວຽງຈັນ ໔໕໐ປີ (໑໕໖໐-໒໐໑໐)**, (ພິມທີ່ໂຮງພິມມະຄອນຫລວງວຽງຈັນ, ໒໐໑໐), ໜ້າ ໔໐.

แนะนำสั่งสอนญาติโยมให้เกิดศรัทธาในพระพุทธศาสนาในพระธรรมคำสอนและ อีตครองประเพณี เพื่อจะให้ดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง

สังคmlาวเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ที่สืบทอดกันมาเป็นเวลายาวนาน เป็นการสืบทอดยถาวรออยปุ ในสิ่งที่บรรพบุรุษผู้เป็นต้นเค้าได้สร้างไว้ให้ คำว่าอีต (จารีต) เรื่องครอง (ครองธรรม) ที่เรียกกันติดปากว่า “อีตสิบสอง ครองสิบสี่” ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นบทบาทที่สำคัญ อย่างยิ่งที่พระพุทธศาสนา โดยเฉพาะพระสงฆ์มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมาก วัดอันมีพระสงฆ์สามเณรเป็น ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลจัดการ จึงมีส่วนสำคัญในการผลักดัน อีตครองให้ดำรงมั่นสืบทอดกันมาเป็นช่วงๆ จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้^๔ อีตครอง จึงถือว่าเป็นเส้นทางเลือดวัฒนธรรมของชาว อีต ๑๒ ครอง ๑๔ เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่คนลาวชาวพุทธปฏิบัติกันมายาวนานจนกลายเป็นวิถีชีวิตเพราะว่า อีต ๑๒ ครอง ๑๔ นั้นเป็นประเพณีสิบสองเดือนซึ่งเป็นจารีตให้สมาชิกในสังคมได้มีโอกาสร่วมชุมนุมกันทำบุญ ประจำเดือนทุกๆเดือนในรอบปีผลที่ได้รับก็คือคนจะได้มีเวลาเข้าวัดได้ใกล้ชิดกับหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้นทำให้ประชาชนรู้จักมักคุ้นสามัคคีกันเป็นอย่างดี^๕ อีต ๑๒ หรือ จารีต ประเพณี สิบสองเดือนของชาวลาว และ ครอง ๑๔ หรือ ระเบียบข้อวัตรปฏิบัติของกลุ่มคนในสมัย โบราณ ให้อยู่ร่วมกันโดยสันติ โดยยึดถือหลักคำสอนพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต^๖

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจอยากจะศึกษาการดำเนินชีวิตตามแนวทางใน อีต ๑๒ ของชาวพุทธ ลาวในเมืองปากเซ เพราะเห็นว่าจารีตประเพณีเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิต ถ้าว่า “อีต ๑๒ ครอง ๑๔” นี้หากเสื่อมคลายหรือจางหายไปจากประชาชนลาว คนลาวก็จะห่างเหินจากพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยจึงตระหนักอยู่เสมอว่าการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีตลอดจนจรรโลงรักษา พระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนสืบต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๑ ศึกษาการดำเนินชีวิตตามแนวทางพระพุทธศาสนา

๒.๒ ศึกษาประเพณี อีต ๑๒ ของชาวพุทธลาวในเมืองปากเซ

๒.๓ ศึกษาการดำเนินชีวิตตามแนวทาง อีต ๑๒ ของชาวพุทธลาวใน เมืองปากเซ
แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

^๔ มะธาคำณูม ฝิลาวิງ, **อิดทะนะท่า และ ปะเพณีบุราณลาว**, (มะลอนฆูวงจวงจัม : ดอวงมาภานฝิม, ๒๐๐๙), หน้า ๑.

^๕ ภิกแกว ฝอนภาะเสมสุภ, **อิดทะนะท่าลาวกรู๊วกับภานดำลิจิอิดตามธิด ๑๒ ถอง ๑๔**, (ขัสะฆุดแหว่งฎาก : โงวฝิมฝิดสะวิງ, ๒๐๐๖), หน้า ๑๖-๑๗.

^๖ พระอุดมศักดิ์ ปัญญาวโร(แก้วพันธวงค์), “ศึกษาการดำเนินชีวิตตามศรัทธาในพระพุทธศาสนาของ ชาวพุทธลาว”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๗๔.

๓. ปัญหาที่ต้องการทราบ

- ๓.๑ ศึกษาการดำเนินชีวิตตามแนวทางพระพุทธศาสนา เป็นอย่างไร
- ๓.๒ ศึกษาประเพณี ฮีต ๑๒ ของชาวพุทธลาวในเมืองปากเซ เป็นอย่างไร
- ๓.๓ ศึกษาการดำเนินชีวิตตามแนวทาง ฮีต ๑๒ ของชาวพุทธลาวใน เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นอย่างไร

๔. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า ทางด้านเอกสาร (Documentary research) และศึกษาวิจัยทางภาคสนามด้วย (Field Research) เพื่อให้งานวิจัยนี้ได้สมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้

๔.๑ ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) อันได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาไทยฝ่ายเถรวาท ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยพุทธศักราช ๒๕๓๙

๔.๒ ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ หนังสือ ตำราวิชาการ สารานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ บทความทางวิชาการ ท่านผู้รู้ และรวมทั้งผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และจำเป็นต่อการวิจัย

๔.๓ ศึกษาวิจัยภาคสนาม (Field Research) เป็นการศึกษจากการสัมภาษณ์บุคคลที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งได้แก่ กลุ่มพระสงฆ์ ๑๐ รูป กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ๑๐ /คน นักวิชาการพระพุทธศาสนา ๑๐ รูป/คน กลุ่มประชาชนทั่วไป ๑๐ /คน รวมกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ จำนวน ๔๐ รูป/คน

นอกจากนี้ยังได้สังเกตการแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินชีวิตใน ฮีต ๑๒ ของประชาชนลาว ในเมืองปากเซ

๔.๔ ศึกษาค้นคว้า การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาตามหลักอุปนัยวิธีเรียบเรียงและสรุปผลการวิจัยพร้อมทั้งข้อเสนอแนะนำเสนอผลการวิจัยโดยพรรณนาต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและต่อมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อเป็นผลงานการวิจัยต่อไป

๕. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยในหัวข้อดังกล่าว ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยโดยจำแนกออกเป็น ๓ ส่วนดังต่อไปนี้

๕.๑ การดำเนินชีวิตตามแนวทางพระพุทธศาสนา

การดำเนินชีวิตตามแนวทางพระพุทธศาสนานั้นมีหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับว่าบุคคลและสังคม ส่วนสำคัญในการกำหนดรูปแบบวิธีการของบุคคลหรือสังคมขึ้นอยู่กับปัจจัยที่ว่าเป็นสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ระหว่างสังคมในเมืองกับสังคมชนบท แต่การดำรงชีวิตมนุษย์นั้นสิ่งที่เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตคือ ปัจจัย ๔ ที่เราทุกคนรู้จักกันดี นั่นก็คือ เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ที่อยู่ อาศัย และ ยารักษาโรค เป็นสิ่งที่จำเป็นมากต่อการดำรงชีวิตหลักการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านสุขภาพได้แก่ สุขภาพกายและสุขภาพจิต ด้านสังคมได้แก่ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี

ดังนั้น การดำเนินชีวิตของชาวพุทธบริษัททั้งหลายนั้นจึงเป็นไปตามทางของหลักหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นการดำเนินชีวิตที่ทรงคุณค่า

๕.๒ ประเพณี ฮีต ๑๒ ในเมืองปากเซแขวงจำปาสัก

คำว่า “ฮีต” หรือ “รีย” หรือ “จารีต” ประเพณี” หมายความว่า “ประเพณี อันเนื่องด้วยศีลธรรมซึ่งคนส่วนรวมถือกันว่ามีค่าแก่สังคมใครประพฤติฝ่าฝืนหรือดเว้นไม่กระทำตามที่กำหนดไว้ถือว่าผิดเป็นชั่ว” ฮีต ๑๒ ของชาวลาว หรือ ชาวเมืองปากเซเป็นฮีตที่บริสุทธิ์เป็นเรื่องของความเชื่อในพระพุทธศาสนาและเป็นประเพณีพื้นบ้านที่สมาชิกในสังคมจะได้มีโอกาสร่วมชุมนุมกันทำบุญประจำทุกๆ ปีของเดือนและรอบปีนั่นเอง

ประเพณีฮีต ๑๒ ในเมืองปากเซ แขวงจำปาสักยังคงดำเนินและปฏิบัติกันมาเป็นเวลายาวนาน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนชาวเมืองปากเซและพระสงฆ์ในเขตเทศบาลเมืองปากเซ และพื้นที่ต่างๆ ในแขวงจำปาสัก โดยมีรูปแบบและวิธีการปฏิบัติอาจจะแตกต่างกันไปเล็กน้อยตามแต่ละพื้นที่ แต่โดยรวมแล้วยังคงรักษา ฮีต ๑๒ เอาไว้เป็นอย่างดีทั้งนี้การประสานสมทบกันระหว่างบ้านกับวัดยังคงมีใกล้ชิดกันอย่างสนิทแน่น ฮีต ๑๒ ในเมืองปากเซ ยังได้มีการประยุกต์ให้เข้ากับสภาพของสังคม วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี อีกด้วย

๕.๑.๓ การดำเนินชีวิตตามแนวทางฮีต ๑๒ ของชาวพุทธลาวใน เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว

ชาวเมืองปากเซมีความเชื่อในประเพณีฮีต ๑๒ เป็นอย่างยิ่งเพราะว่าฮีต ๑๒ นั้นเปรียบเหมือนเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตโดยขาดไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นในด้านการดำเนินชีวิตในด้านการศึกษา

ตลอดถึงคำสั่งสอนจากครูอาจารย์ ก็จะมีการกล่าวถึง ฮิต ๑๒ ซึ่งเปรียบเหมือนเป็นคติเตือนใจทุกคน ฉะนั้นฮิต ๑๒ จึงมีอิทธิพลต่อความเชื่อในฮิต ๑๒ ในการดำเนินชีวิตของผู้คนในเมืองปากเซดังนี้

๑) ด้านความเชื่อ ประชาชนชาวเมืองปากเซ มีความเชื่อว่า ฮิต ๑๒ เป็นประเพณีที่ดีงาม เพราะมันเปรียบเสมือนระเบียบหรือกฎเกณฑ์ในการดำเนินชีวิตให้เป็นไปในทางที่ดี เช่น บุญพระเวส ประชาชนมีความเชื่อว่า การทำบุญให้ทานจะทำให้คนไปเกิดในเมืองสวรรค์ เพราะฉะนั้น ประชาชนชาวเมืองปากเซ จึงยึดถือ บุญพระเวสเป็นบุญที่สำคัญและเป็นบุญประจำปีทุกๆหมู่บ้านที่จัดขึ้นเป็นประจำ

๒) ด้านการปฏิบัติ เมื่อประชาชนชาวเมืองปากเซมีความเชื่อ ในประเพณีฮิต ๑๒ พวกเขาก็ได้ปฏิบัติตามโดยมีพระสงฆ์เป็นผู้นำหน้าพาทาง ในการเป็นแบบแผนขึ้นอาบอบรับสั่งสอนให้ถูกต้องตาม ฮิตครอง เช่น บุญข้าวประดับดิน ชาวบ้านต้องตั้งแต่เช้าเพื่อเตรียมทำกับข้าวอาหารหวานคาว มีความเชื่อ ซึ่งได้ปฏิบัติกันมา เมื่อได้อาหารที่มาแล้วก็เอามาวางไว้ตามกำแพงวัดบ้าง ต้ายวัด ในต้นไม้ใหญ่บ้าง ก็เพื่อว่าญาติพี่น้องที่ตายไปแล้วจะมารับส่วนบุญ หรือ อาหารที่ตนวางไว้ ก็ได้ปฏิบัติกันชาวบ้านก็ได้ปฏิบัติจนมาถึงปัจจุบัน

๓) วิถีชีวิต ประชาชนชาวเมืองปากเซก็มีอาชีพ หลายรูปแบบ เป็นราชการบ้าง แม่ค้าชาวขาย เป็นพนักงานทหาร ตำรวจ แต่อย่างไรก็ดีชาวบ้านก็ยังได้ใช้ชีวิตชีวิตตามฮิตครองประเพณีตามเดิม เพราะ ก็ยังได้ทำบุญต่อกับตร ตามวาระโอกาสตามความสะดวกของตน ยังรักษาความสามัคคีได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้แล้วประเพณีฮิต ๑๒ ยังมีบทบาทในการการพัฒนาชุมชนและเป็นผู้สร้างความสามัคคีมาสู่สังคม สามารถชักชวนผู้คนเข้ามาวัดพุทธศาสนาได้ และยังสามารถพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่สังคม สังคมสงเคราะห์ เป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรม จารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ส่งเสริมการศึกษา ส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ป้องกันปัญหาอาชญากรรม ส่งเสริมสัมมาอาชีพ การบริการสังคม และเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม

๖. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยศึกษาการดำเนินชีวิตตามแนวทาง “ฮิต ๑๒” ของชาวพุทธลาวในเมืองปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาวนั้น มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

๖.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ผู้นำทุกระดับในการปกครองควรให้ความสำคัญกับประเพณีฮิต ๑๒ ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการอนุรักษ์ฮิตครองเอาไว้ให้กับสังคมลาว

๒) คณะประจำแขวงจำปาสักทั้งฝ่ายฆราวาสและฝ่ายสงฆ์ ควรจัดให้มีการตั้งศูนย์เปิดอบรม เยาวชนให้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับประเพณี ประจำพื้นที่ และเปิดกว้างการเผยแพร่ตามสถานศึกษา และสถาบันการศึกษาระดับวิทยาลัยทุกแห่ง ทั้งภาครัฐและเอกชน

๖.๒ ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

๑) ควรนำวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับงานบุญประเพณี ฮีต ๑๒ ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทสังคมในแต่ละพื้นที่ เพื่อสร้างความสามัคคีให้กับคนในชุมชนและสังคม

๒) ควรนำเทคโนโลยี มาใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดและเผยแพร่เกี่ยวกับงานประเพณีต่างๆ เพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติเอาไว้ให้กับคนรุ่นหลัง

๓) ควรมีการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับงานบุญประเพณี ฮีต ๑๒ เพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและเป็นการเปิดกว้างให้กับบุคคลอื่น ได้นำไปศึกษาเรียนรู้

๖.๓ ข้อเสนอแนะในพื้นที่วิจัย

๑) คณะสงฆ์ในเมืองปากเซควรจัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาและความสำคัญเกี่ยวกับประเพณีฮีต ๑๒ เพื่อถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้กับประชาชน

๒) พระสงฆ์ ควรมีบทบาทส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการจัดทำงานบุญประเพณีฮีต ๑๒ ให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นเพื่อที่จะให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้และเข้าใจมากขึ้น

๖.๔ ข้อเสนอแนะเชิงวิจัยต่อ

๑) ศึกษาวิจัยความเป็นมาของประเพณีฮีต ๑๒ ในพื้นที่ต่างๆของแขวงจำปาสักเพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงความแตกต่าง

๒) ศึกษาวิธีการประยุกต์ใช้ประเพณีฮีต ๑๒ ให้เข้ากับการดำเนินชีวิตชาวพุทธลาว

๓) ศึกษาวิจัยบทบาทของคณะสงฆ์ที่มีต่อประเพณีฮีต ๑๒ และเพื่อพัฒนาปรับปรุงให้เข้ากับหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา

เอกสารอ้างอิง

๑. ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเป็ฏกั , ๒๕๐๐.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่, พระพุทธศาสนาในลาว, (เชียงใหม่ : ๒๕๕๐),

(๒) วิทยานิพนธ์

พระอุดมศักดิ์ ปัญญาวโร(แก้วพันธุ์วงศ์), “ศึกษาการดำเนินชีวิตตามศรัทธาในพระพุทธศาสนาของชาวพุทธลาว”,
วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
๒๕๕๖), หน้า ๗๔.

(๓) เว็บไซต์

http://www.lampangvc.ac.th/lvcasean/page_laos.html.

๒. ภาษาต่างประเทศ

๒) ภาษาลาว ໕໓໓ “ພາສາລາວ”

ມະຫາຄຳຜຸນ ພິລາວົງ, ວັດທະນະທຳ ແລະ ປະເພນີບຸຮານລາວ, ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ : ດວງມາການພິມ
, ໒໐໐໙

ກິດເດງ ພອນກະເສີມສຸກ, ວັດທະນະທຳລາວກ່ຽວກັບການດຳລົງຊີວິດຕາມຮີດ ໑໒ ຄອງ ໑໔, ຫໍສະໝຸດ
ແຫ່ງຊາດ : ໂຮງພິມພິດສະວົງ, ໒໐໐໖

ນະຄອນຫລວງວຽງຈັນ ໔໕໐ປີ (໑໕໖໐-໒໐໑໐), ພິມທີ່ໂຮງພິມນະຄອນຫລວງວຽງຈັນ, ໒໐໑໐